

**EŻAMIJIET ANNWALI TAL-JUNIOR LYCEUM
u TAL-ISKOLA SEKONDARJA 2009**

Direttorat għall-Kwalità u Standards fl-Edukazzjoni
Taqsimat tal-Assessjar Edukattiv

Il-Hames Sena STUDJI SOĊJALI (ĠENERALI) HIN: Siegħa u Tliet Kwarti

Isem: _____

Klassi: _____

Taqsimat A

Wiegeb dawn il-mistoqsijiet **kollha** li ġejjin:

1. Xi tfisser għalik il-kelma *devjanti*? (2 marki)
2. Agħti **TLIET** eżempji minn Malta ta' Għaqdiet mhux governattivi. (3 marki)
3. Liema huma t-tliet setturi ekonomiċi li wiehed normalment isib f'pajjiż? (3 marki)
4. X'inhil familja estiża u familja nukleari? (2 marki)
5. Agħti **TLIET** eżempji ta' pajjiżi tat-Tielet Dinja. (3 marki)
6. X'nifhmu bil-kelma *trade union*? (marka)
7. Eżempju ta' agent primarju fil-proċess ta' soċjalizzazzjoni tagħna hija l-iskola. Veru/Falz. (marka)
8. F'liema sena Malta ssieħbet fl-Unjoni Ewropea? Semmi żvilupp importanti li seħh f'Malta fl-1 ta' Jannar 2008 b'rabta mal-UE. (3 marki)
9. Semmi **ŻEWĠ** eżempji kif il-Kunsill Lokali tiegħek jista' jgħin biex l-ambjent naturali u/jew storiku jinżamm fi stat tajjeb. (2 marki)

Total: 20 marka

Taqsimat B

Aqra din is-silta li ġejja u wiegeb il-mistoqsijiet **kollha** li jsegwu.

Il-popolazzjoni dinjija tlaħhaq mas-6.5 biljun persuna. Insibu li

- 852 miljun jgħixu f'faqar estrem.
- 24,000 imutu kuljum kawża tal-ġuħ jew minn kawzi relatati mal-ġuħ. Tliet kwarti minnhom huma tfal taħt il-ħames snin.
- 640 miljun tifel u tifla m'għandhomx fejn joqogħdu.
- 400 miljun tifel u tifla m'għandhomx aċċess għal ilma nadif.
- 90 miljun tifel u tifla huma neqsin mill-ikel.
- 5 biljun persuna mill-popolazzjoni dinjija jgħixu fil-pajjiżi li għadhom qegħdin jiżviluppaw.

Madankollu meta jiltaqgħu l-kapijiet tal-pajjizi tal-G8, li huma daww il-pajjizi li huma ekonomija b'saħħha, f'tit li xejn joffru inċentivi biex inaqqsu l-faqar fid-dinja. Fil-fatt is-sinjura protesti kontra dawn il-pajjizi waqt dawn il-laqgħat.

Fis-2000 il-Ġnus Magħquda nidiet l-Għanijiet tal-Millennju biex sal-2015 jittaffew dawn il-problemi.

Skond il-Bank Dinji hawn aktar nies li qed jgħixu fil-faqar milli wieħed jahseb. Dan għaliex il-*'poverty line'* huwa dak meqjus ta' 1.25 dollaru kuljum. Huwa stmat li 1.6 miljun peruna qed jgħixu fuq anqas minn hekk.

Mistoqsijiet

1. Semmi **ERBA'** pajjizi li jiffurmaw parti mill-G8. (4 marki)
2. Agħti **ŻEWĠ** raġunijiet għaliex għadhom jeżistu tant bnedmin fid-dinja li jgħixu f'faqqar estrem. (4 marki)
3. Semmi **TLIET** effetti li jistgħu ibatu minnhom hafna nies fid-dinja bħala riżultat ta' nuqqas ta' aċċess għal ilma nadif. (6 marki)
4. X'inhil l-Ġnus Magħquda? (5 marki)
5. Agħti **TLIET** eżempji ta' kif l-aktar pajjizi żviluppatti tad-dinja jistgħu jgħinu biex jitnaqqas il-faqar. (6 marki)
6. X'inhil l-Bank Dinji? (5 marki)

Total: 30 marka

Taqsimat

Aqra din is-silta li ġejja u wieġeb il-mistoqsijiet **kollha** li jsegwu:

Il-welfare soċjali huwa programm li jfittex li jagħti l-inqas livell ta' dħul, servizz jew appoġġ ieħor lil grupp ta' nies żvantaġġati bħalma huma l-fqar, l-anzjani, u persuni b'dizabbiltà. Il-programmi ta' welfare soċjali jiġu organizzati mill-gvern kif ukoll minn għaqdiet mhux governattivi (NGO's). Il-ħlasijiet għall-welfare soċjali normalment isiru permezz tat-taxxi diretti jew indiretti li jhallas għalihom il-poplu jew minn benefatturi. Il-ħlasijiet għall-welfare jistgħu jkunu fil-forma ta' trasferimenti (bħal, saħħa u servizzi tal-kura) jew fi flus.

L-Istati li jipprovdu programmi ta' welfare soċjali huma magħrufa bħala li għandhom welfare state. F'dawn il-pajjizi, l-aċċess għas-servizzi għal welfare soċjali jitqies bħala dritt bażiku b'mod partikolari għal daww li huma l-aktar fil-bżonn. F'ħafna każijiet dawn jitqiesu wkoll bħala drittijiet naturali, u fil-fatt dik il-pożizzjoni hija msaħħa bil-Konvenzjoni tal-Ġnus Magħquda dwar id-Drittijiet Soċjali u Ekonomiċi u trattati oħra.

Mistoqsijiet

1. Semmi **ŻEWĠ** servizzi li l-Gvern Malti jipprovdi għaċ-ċittadini tiegħu bħala parti mill-programmi ta' welfare soċjali. (4 marki)

2. Agħti **ŻEWĠ** eżempji ta' benefiċċji soċjali li l-Gvern jipprovdi permezz tat-taxxi u tal-inhalli.
 3. X'tifhem bl-espressjoni *dritt bażiku*? Agħti **ŻEWĠ** eżempji. (4 marki)
 4. Spjega x'inhum *welfare state*? Ghid għaliex huwa importanti li f'pajjiż ikun hemm *welfare state*. (4 marki)
 5. X'inhuma taxxi diretti u indiretti? Agħti eżempju **WIEHED** ta' taxxa diretta u eżempju **WIEHED** ta' taxxa indiretta. (4 marki)
- Total: 20 marka**

Taqsim D

Ikteb madwar 200 kelma fuq **WIEHED** minn dawn:

1. Semmi organizzazzjoni internazzjonali li tippromwovi l-paċi fid-dinja. Iddeskrivi kif taħdem din l-organizzazzjoni biex tilhaq dan il-għan.
2. Il-bniedem fis-soċjetà tal-lum jiddependi ħafna fuq il-kompjuter u l-internet. X'vantagġi u żvantagġi għib magħha d-dinja tal-informatika għaż-żgħażaġh fil-ħajja tal-lum?
3. Ħafna persuni fid-dinja jiddeċiedu li jaħarbu minn pajjiżhom bit-tama li jsibu ħajja aħjar x'imkien ieħor. Semmi u spjega billi tagħti eżempji kif il-miġja ta' ħafna barranin f'pajjiżna f'dawn l-aħħar snin tista' tgħin jew tohloq ċerti pressjonijiet fuq is-soċjetà Maltija.

Total: 30 marka